

ARUANNE

Aruanne hõlmab ajavahemikku 01.07.05 – 30.06.06

Koostatud Eesti Vabariigi Valitsuse poolt meetmete kohta, millega jõustuvad Eesti Vabariigi Valitsuse poolt 24. jaanuaril 2000 alla kirjutatud Euroopa Sotsiaalkindlustuse Koodeksi sätted.

I. Koodeksi sätted on seotud järgmiste õigusaktidega Eesti sotsiaalkindlustuse süsteemis.

Seadused:

- 1) Ravikindlustuse seadus – osad II, III, VI, VIII ja XII;
- 2) Riikliku pensionikindlustuse seadus – osad V, VI, IX, X ja XII;
- 3) Töötü sotsiaalse kaitse seadus – osad IV ja XII;
- 4) Töötuskindlustuse seadus – osad IV ja XII;
- 5) Riiklike peretoetuste seadus – osad VII ja XII;
- 6) Sotsiaalmaksuseadus – osad II, III, V, VI, IX, X, XII;
- 7) Töötervishoiu ja tööohutuse seadus – VI;
- 8) Võlaõigusseadus – VI, XII;
- 9) Perekonnaseadus – osad VII ja X;
- 10) Vanemahüvitise seadus – osad VII ja XII;
- 11) Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seadus – osa VII;
- 12) Puhkuseadus – osa VIII;
- 13) Haldusmenetluse seadus – XII;

Vabariigi Valitsuse määrused:

- 1) Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töötajatele tööülesannete täitmisel saadud vigastuse või muu tervisekahjustusega tekitatud kahju hüvitamise ajutise korra kohta – osa VI;
- 2) Püsiva töövõimetuse, selle tekkimise aja, põhjuse ja kestuse arstliku töövõimetuse ekspertiisiga tuvastamise kord – osad VI ja IX;
- 3) Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu – osa II ja osa VIII;
- 4) Haiguste loetelu, mille ravimiseks või kergendamiseks mõeldud ravim kantakse piirhinna või hinnakokkuleppe olemasolu korral ravimite loetellu soodustuse protsendiga 100 või 75 – osa II;
- 5) "Töötuskindlustuse seaduse" alusel kindlustatu keskmise ühe kalendripäeva töötasu ja Eesti keskmise ühe kalendripäeva töötasu arvutamise kord – osa IV;
- 6) Eesti keskmise sotsiaalmaksuga maksustatava ühe kalendrikuu tulu suuruse arvutamise kord – osa VII.

Sotsiaalministri määrused:

- 1) Riikliku pensioni määramise, ümberarvutamise ja maksmise juhend – osad V, VI, IX ja X.
- 2) Eesti Haigekassa ravimite loetelu – osa II;
- 3) Omaosaluse alusmäär ja ravimihüvitise maksimaalmäär – osa II;

- 4) Eesti Haigekassa ravimite loetelu koostamise ja muutmise kord ning loetelu kehtestamise kriteeriumide sisu ja kriteeriumidele vastavuse hindajad – osa II;
- 5) Ajutise töövõimetuse hüvitise määramiseks ja maksmiseks vajalike dokumentide ja andmete koosseis ning hüvitise määramise ja maksmise kord – osad III, VI ja VIII;
- 6) Töövõime kaotuse protsendi määramise juhend – osad VI ja IX;
- 7) Kutsehaiguste loetelu – osa VI;
- 8) Tervishoiuteenuse osutamise kvaliteedile eksperthinnangu andmise kord – osa XII.

II. Perioodiliste hüvitiste standarditele vastavuse hindamine on esitatud seisuga 31. detsember 2004, kuivõrd viimane soolise jaotusega statistiline andmestik palkade kohta on sellest kuupäevast.

Sotsiaalkindlustusega hõlmatud isikute ja sotsiaalkindlustushüvitisi saavate isikute arvstatistika on antud seisuga 31. detsember 2005.

Eesti õigusakte ja praktikat on analüüsitud 31. detsembri 2005 seisuga, kui pole näidatud muud kuupäeva.

II osa – ARSTIABI

Artikkel 8

Ravikindlustuse seaduse §2 lg1 kohaselt on ravikindlustus tervishoiukulude katmise süsteem kindlustatud isiku haiguste ennetamise ja ravi, ravimite ja meditsiiniliste abivahendite ostmise rahastamiseks ning ajutise töövõimetuse hüvitiste ja muude hüvitiste maksmiseks.

Haiguste ennetamine on seejuures inimese haiguseelsete seisundite varasele avastamisele suunatud tegevus ja meetmed haigestumise vältimiseks hõlmates:

- 1) laste tervisliku arengu tagamiseks ja tervisehäirete varajaseks avastamiseks ennetav arstlik tervisekontroll;
- 2) nakkushaiguste levikut tõkestavate abinõude rakendamine ja kaitsepookimine nakkushaiguste vältimiseks;
- 3) tervistkahjustaval tööol tingimustel töötavate inimeste tervise eelnev ja perioodiline arstlik kontrollimine töötingimuste tõttu tekkida võivate tervisehäirete ja kutsehaiguste ärahoidmiseks ja varajaseks avastamiseks;
- 4) krooniliste mittenakkuslike haiguste ennetamiseks riskitegurite kontrollimine ja neid vältivate programmide väljatöötamine ning elluviimine;
- 5) haiguste varase avastamise programmide väljatöötamine ja riskirühmade uurimine.

Artikkel 9

A. Kaitstavate isikute ringi puhul viidatakse koodeksi artikli 9 lõikele (c).

B. Vastavalt Ravikindlustuse seaduse §5 lg2 ja Sotsiaalmaksuseaduse §6 on kindlustatud järgmised isikud:

- 1) kõik töötajad, kelle eest tööandja on maksnud (või on kohustatud maksma) sotsiaalmaksu;

- 2) füüsilisest isikust ettevõtjad, kes maksavad sotsiaalmaksu ise;
- 3) isikud, kelle sotsiaalmaksu maksab riik:
 - a) isikud, kellele vastavalt Riiklike peretoetuste seaduse § 6 lõike 1 punktide 1, 5 või 6 makstakse lapsehooldustasu ja mittetöötavad vanemad, kellele makstakse lapsehooldustasu nimetatud seaduse § 6 lõike 1 punktide 1 ja 3 järgi;
 - b) isikud, kellele makstakse hüvitist vanemhüvitise seaduse alusel;
 - c) Eesti välisesinduses töötavate diplomaatide ja teenistujate mittetöötavad abikaasad;
 - d) kaitsejõududes ajateenistuses olev ajateenija;
 - e) kuni vanaduspensionieani isikud, kellele makstakse hooldajatoetust puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 8 alusel;
 - f) sotsiaalministri poolt koostatud nimekirja kantud äriühingu, mittetulundusühingu või sihtasutuse põhikohaga töötajad, kelle töövõime kaotus on 40% või enam;
 - g) töötü abiraha saavad isikud;
 - h) tuumakatastroofi, tuumakatsetuse või aatomielektriijaama avarii tagajärgede likvideerimisest osavõtnud mittetöötavad isikud;
 - i) ravikindlustuse seaduse § 5 lõike 2 punktis 1, 2, 4 või 5 või lõikes 3 nimetatud isikute ülalpeetavad abikaasad, kes kasvatavad vähemalt ühte alla 8-aastast last või 8-aastast last kuni esimese klassi lõpetamiseni või vähemalt kolme alla 16-aastast last ning kelle eest riik ei maksa sotsiaalmaksu;
 - j) sotsiaalhoolekande seaduse § 23¹ alusel määratud sotsiaaltoetust saavad isikud;
 - k) isikud, kellele makstakse seitsme- ja enamalapselise pere vanema toetust riiklike peretoetuste seaduse § 9¹ alusel;

Samuti on kindlustatud töötuskindlustushüvitist saavad isikud, kelle eest maksab sotsiaalmaksu Eesti Töötukassa.

Lisaks on tagatud valla või linna poolt sotsiaalmaksu maksmisega ravikindlustus isikule, kellele makstakse hooldajatoetust sotsiaalhoolekande seaduse § 23 lõike 2 alusel.

Vastavalt Ravikindlustuse seadusele on kindlustatuga võrdsustatud järgmised mittetöötavad isikud (§ 5 lg 4):

- 1) rasedad alates 12. rasedusnädalast;
- 2) kuni 19-aastased isikud;
- 3) Eestis määratud riiklikku pensioni saavad isikud;
- 4) kindlustatud isiku ülalpeetav abikaasa, kellel on vanaduspensionieani jäänud kuni viis aastat;
- 5) koolitusluba omavas õppeasutuses õppiv õpilane kuni 24 aasta vanuseni ja statsionaarses õppevormis või meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis õppiv üliõpilane.

C. Statistilised andmed (*Jagu III Artikkel 74*):

- a) Haigekassa registreeritud liikmeid seisuga 31. detsember 2005 oli 1 271 354 (Haigekassa andmed);
- b) Eesti elanike arv seisuga 31. detsember 2005 oli 1 344 684 (Eesti Statistikaameti andmed);
- c) kindlustatud isikute arv moodustab 94,5 % elanike koguarvust.

Artikkel 10

- A. Ravikindlustuse seaduse kohaselt (§29 lg 1) võtab Haigekassa kindlustatud isikult üle tasu maksmise kohustuse nende tervishoiuteenuste eest, mis on kantud haigekassa tervishoiuteenuste loetellu ja on osutatud meditsiinilistel näidustustel.

Haigekassa maksab teenuste eest temaga lepingu sõlminud vastavale ravi- või hooldusasutusele või erapraksisega tegelevale arstile.

Haigekassa poolt tasutavate teenuste loetelu on sätestatud Vabariigi Valitsuse määruses "Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu" (22. septembri 2005 a. määrus nr. 327). Loetelu sisaldab muu hulgas:

- 1) ambulatoorseid vastuvõtte (sealhulgas koduviisiite), mida teostavad perearstid ja eriarstid;
- 2) laboratoorseid uuringuid;
- 3) profülaktilisi uuringuid;
- 4) uuringuid ja protseduure nii ambulatoorses ravis kui ka haiglates (statsionaarses arstiabis);
- 5) statsionaarset arstiabi (sealhulgas ka põetamine ja vajalikud ravimid);
- 6) sünnituseelset hooldust, sünnitusabi ja sünnitusjärgset hooldust.

Mitterahalise hüvitisena sisaldab ravikindlustussüsteem ka ravimihüvitist, teatud retseptiravimeid saavad kindlustatud osta soodushinnaga. Haigekassa hüvitab apteekidele hinnavahe (ravimi hinna ja patsiendi poolt makstud summa vahe). Soodushinnaga müüdavate ravimite loetelu ja kindlustatute nimekiri, kes soodushinnaga ravimeid võivad osta, sisaldub:

- 1) Vabariigi Valitsuse 26. septembri 2002. a. määruses nr 308 "Haiguste loetelu, mille ravimiseks või kergendamiseks mõeldud ravim kantakse piirhinna või hinnakokkuleppe olemasolu korral ravimite loetellu soodustuse protsendiga 100 või 75";
- 2) Vabariigi Valitsuse määrus 22. septembri 2005 a. määrus nr 327 "Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu";
- 3) Sotsiaalministri 24. septembri 2002. a. määruses nr 112 "Eesti Haigekassa ravimite loetelu";
- 4) Sotsiaalministri 24. septembri 2002. a. määruses nr 113 "Omaosaluse alusmäär ja ravimihüvitise maksimaalmäär";

- B. Patsiendid osalevad kulude katmises visiiditasu ja voodipäevatasu maksmisega, muus osas tasub patsiendile osutatud raviteenuste kulude eest Haigekassa.

Isikud, kes soovivad minna eriarsti ambulatoorsele visiidile või teevad väljakutse arsti koduviisidiks, maksavad visiiditasu raviasutusele või eraarstile. Visiiditasu ja voodipäevatasu suuruse võib kehtestada tervishoiuteenuse osutaja, arvestades ravikindlustuse seaduses sätestatud piirmäärasid. Koduviisiidi ja ambulatoorse eriarstiabi visiiditasu piirmäär on 50 krooni. Koduviisiidi eest ei võeta visiiditasu rasedalt alates raseduse 12. nädalast ja alla 2-aastaselt kindlustatud isikult. Visiiditasu võetakse ainult esimesel pöördumisel raviasutusse ühe haigusjuhtumi kohta. Visiiditasu ei võeta kiirabi väljakutse eest. Visiiditasu ei või nõuda, kui:

- 1) ambulatoorset eriarstiabi osutatakse rasedale alates raseduse 12. nädalast;
- 2) ambulatoorset eriarstiabi osutatakse alla kaheaastasele kindlustatud isikule;
- 3) vältimatu ambulatoorse eriarstiabi osutamisele järgneb vahetult statsionaarse tervishoiuteenuse osutamine.

Voodipäevatasu piirmäär on 25 krooni. Voodipäevatasu ei võeta intensiivravi eest, raseduse ja sünnitusega seotud statsionaarse eriarstiabi osutamisel ja statsionaarse eriarstiabi osutamisel alaealisele. Voodipäevatasu maksmist on õigus nõuda ühe haiglasoleku korra puhul kuni 10 ravipäeva eest.

Soodustingimustel välja kirjutatud ravimite osas sõltub patsiendi omaosalus patsiendi diagnoosist ja sotsiaalsest kategooriast.

Vastavalt sotsiaalministri 24. septembri 2002 a. määrusele nr. 113 hüvitab Haigekassa apteekidele väljakirjutatud ravimite hinna 20 krooni ületava osa:

- 1) 100% mitme kroonilise haiguse puhul (sealhulgas leepa, süüfilis, HIV-tõbi, vähktõbi ja muud pahaloomulised kasvaja, autoimmuunne hemolüütiline aneemia, autoimmuunne trombotsütopeenia, aplastiline aneemia, kilpnäärme alatalitus, suhkurtõbi, hüpogonadism, krooniline neerupealise puudulikkus, psüühikahäired, Parkinsoni tõbi, hulgiskleroos, epilepsia, raske müasteenia, glaukoom, organite siirdamise järgne seisund, jne.);
- 2) 75% järgneva puhul: krooniline C-viirushepatiit, kolmiknärvi neuralgia, hüpertooniatõbi, raske stenokardia, südamepuudulikkus, bronhiaalastma, peptiline haavand, haavandiline koliit, Crohni tõbi, biliaarne maksatsirroos, autoimmuunne hepatiit, raske dermatiit, reumatoidartriit, podagra, süsteemne erütematoosluupus, süsteemne skleroos, äge ja krooniline nefriit, krooniline neerupuudulikkus, endometrioos, gestoos ja suukaudsed rasestumisvastased preparaadid;
- 3) 90% järgmistel juhtudel:
 - a) kuni 10-aastastele lastele;
 - b) riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel töövõimetuspensioni saavatele isikutele;
 - c) üle 63-aastastele kindlustatutele.

Kui ravimi hind ületab ravimile kehtestatud piirhinda, siis tasub patsient piirhinda ületava summa ise.

Kõikide ülejäänud retseptiravimite osas maksab patsient esimesed 50 krooni, ülejäänud osast hüvitab Haigekassa 50%, kuid mitte rohkem kui 200 krooni.

Haigekassa hüvitab täiendavalt kalendriaastas kindlustatud isiku ambulatoorseks raviks vajalike ja ravimite loetelusse kantud ravimite ostmiseks põhjendatult ja tõendatult tasutud summad vahemikus 6000 kuni 20000 krooni. Summast 6000 kuni 10000 krooni hüvitab haigekassa 6000 krooni ületavast osast 50%. Summast 10000 kuni 20000 krooni hüvitab haigekassa 10000 krooni ületavast osast 75%. Täiendav ravimihüvitis võib kalendriaastas ulatuda 9500 kroonini.

C. Haigekassa hüvitab sünnituseelse arstiabi, sünnitusabi ja sünnitusjärgse arstiabi (nii ambulatoorse kui statsionaarse arstiabi). Vastavalt Ravikindlustuse seadusele (§71 lg2) on kindlustatu vabastatud voodipäevatasu maksimisest raseduse ja sünnitusega seotud statsionaarse eriarstiabi osutamisel.

D. 2005. aasta Haigekassa eelarvest oli 77 miljonit krooni (2006. aastal vastavalt 84 mln) ette nähtud haiguste ennetamisele ja 10 miljonit krooni tervise edendamisele (2006. aastal vastavalt 14 mln). Haigekassa rahastab terviseedendamise ja ennetamise projekte, mille eesmärgid on järgmised:

- 1) tervishoiualane haridus;
- 2) tervist puudutava informatsiooni levitamine;
- 3) üldtervise teenuste edasiarendamine;
- 4) tervisliku eluviisi edendamine ja käitumisriskide vähendamine;
- 5) tervist edendava elukeskkonna edasiarendamine.

Projekte võivad esitada arstiabiteenuste osutajad, mittetulundusühingud või üksikisikud.

Projekte hinnatakse ja valitakse välja Haigekassa terviseedendamise komisjoni poolt. Haigekassa nõukogu kinnitatud tervise edendamise ja haiguste ennetamise ühtsed prioriteetid on südameveresoonekonna haiguste ennetamine, pahaloomuliste kasvajate varajane avastamine, kodu- ja vaba aja vigastuste ja traumade ennetamine, alkoholist tingitud tervisekahjustuste ennetamine ja laste tervislikule arengule suunatud tegevus.

Artikkel 11

Vastavalt ravikindlustuse seaduse §6 lg 1 tekib isikul kindlustuskaitse tööle või teenistusse asumisest arvestatava neljateistkümnepäevase ooteaja möödumisel, kui tööandja esitab isiku ravikindlustuse andmekogusse kindlustuskaitse algamise kande tegemiseks vajalikud dokumendid haigekassale seitsme kalendripäeva jooksul, alates isiku tööle või teenistusse asumisest. Ooteperioodi ei rakendata, kui kindlustuskaitse algamise kande tegemiseks vajalikud dokumendid esitatakse haigekassale isiku kehtiva kindlustuskaitse ajal.

Artikkel 12

1. Arstiabi osutamine ühe haigusjuhtumi kohta ei ole ajaliselt piiratud.
2. Ravikindlustuse seaduse §5 lg 1 kohaselt hõlmab ravikindlustus isikuid, kes elavad Eestis ja selle alusel võib arstiabi andmise katkestada nii kauaks kuni vastav isik asub Eestist väljaspool. Muid aluseid hüvitiste osutamise katkestamiseks ei ole sätestatud.

III OSA – HAIGUSHÜVITIS

Artikkel 14

Ravikindlustuse seaduse §50 kohaselt maksab haigekassa haigushüvitist kindlustatule ajutise töövõimetuse puhul, kui töövabastuse tõttu jääb saamata sotsiaalmaksuga maksustatav tulu.

Haigushüvitist makstakse haiguslehe alusel (Ravikindlustuse seadus §52 lg3).

Artikkel 15

- A. Kaitstavate isikute ringi puhul viidatakse koodeksi artikli 15 lõikele (b).
- B. Kindlustatud on:
- kõik töötajad, kelle eest tööandja on maksnud (või on kohustatud maksma) sotsiaalmaksu;
 - füüsilisest isikust ettevõtjad, kes maksavad sotsiaalmaksu ise.
- C. Statistilised andmed (*Jagu II, Artikkel 74*):
- a) majanduslikult aktiivsete kindlustatute arv seisuga 31. detsember 2005 (Haigekassa andmed) oli 617 625 (kellest 593 748 töövõtjad ja 23 877 füüsilisest isikust ettevõtjat);
 - b) Eesti rahvastiku koguarv seisuga 31. detsember 2005 oli 1 344 684 (Statistikaameti andmed);
 - c) kindlustatud isikute arv moodustab 45,9% elanike koguarvust.

Artikkel 16

Haigushüvituse arvestamise suhtes viidatakse koodeksi artiklile 65.

Jaod I ja II, Artikkel 65

A. Haigushüvitise määra puudutab ravikindlustuse seaduse §54(1).

Haigushüvitise määr on järgmine:

- 1) 80 % statsionaarse või ambulatoorse tervishoiuteenuse osutamise korral;
- 2) 80 % alla 3-aastase lapse või alla 16-aastase puudega lapse hooldamise korral, kui hooldav isik ise on haige või hooldavale isikule osutatakse sünnitusabi;
- 3) 100 % rasedus- ja sünnituspuhkuse korral;
- 4) 100 % lapsendamispuhkuse korral;
- 5) 100 % alla 12-aastase lapse kodus põetamise korral;
- 6) 100 % kutsehaiguse või tööõnnetuse korral;
- 7) 100 % kuriteo tõkestamise või riiklike ja ühiskondlike huvide kaitsmise ning inimelu päästmise korral.

Hüvitist arvutatakse hüvitisesaaja eelneva kalendriaasta brutotöötasult. Hüvitise arvutamise aluseks on kindlustatu ühe kalendripäeva keskmine tulu, mis on maksustatud sotsiaalmaksuga.

Kindlustatu ühe kalendripäeva keskmist tulu arvutatakse töövõimetuslehel märgitud töövabastuse alguspäeva kalendriaastale eelnenud kalendriaastal kindlustatud isikule arvestatud sotsiaalmaksu alusel arvutatud tulu ja arvu 365 jagatisega. Arvust 365 arvatakse maha päevade arv, millal kindlustatud isik oli töökohustuste või ametiülesannete täitmisest ajutiselt vabastatud töövõimetuslehe alusel.

Haigushüvitise määramise ja maksmise kord on kehtestatud sotsiaalministri 19. septembri 2002.a. määrusega nr. 109 "Ajutise töövõimetus hüvitise määramiseks ja maksmiseks vajalike dokumentide ja andmete koosseis ning hüvitise määramise ja maksmise kord".

Haigekassa määrab ja maksab hüvitise 30 päeva jooksul, arvates töövõimetuslehe ja muude nõutavate dokumentide esitamise päevast.

Hüvitise suurusele või hüvitise arvutamisel arvesse võetavale töötasule ei ole sätestatud ülemmäära. Samuti ei ole olemas ülempiiri töötasule, millelt sotsiaalmaksu makstakse. Siiski, füüsilisest isikutest ettevõtjate ettevõtlusest saadud tulu on maksustatav sotsiaalmaksuga ainult kuni 15-kordselt palga alammäära summalt kuus (Sotsiaalmaksuseaduse §2 lg1 p5). 2005. aastal oli kuupalga alammäär 2690 krooni ja vastavalt sellele oli füüsilisest isikutest ettevõtjate sotsiaalmaksuga maksustatava tulu ülempiir 40 350 krooni kuus.

Haigushüvitis maksustatakse tulumaksuga (maksu määr 24% maksustatavast tulust, 2005. aastal oli 1700 krooni kuus tulumaksuvaba; 2006. aastal on maksu määr 23% ja tulumaksuvaba 2000 krooni kuus).

B, C. Kindlustatud isikute keskmine sotsiaalmaksuga maksustatud tulu 2005. aastal oli 7208 krooni kuus (Sotsiaalkindlustusameti andmed). Vastavalt oli 2005. aastal koodeksi artikli 65, lõige 6 (c) kohaselt määratletud meesoskustöölise ühe kuu brutotöötasu järgmine:
 $1,25 * 7208 = 9010$ EEK.

D. Haigushüvitise suurus standardsele hüvitisesaajale (statsionaarse ravi korral) ühe kuu jooksul 2005. aastal oli järgmine:
 $0,8 * 9010 = 7208$ EEK.

E, F. Peretoetuste suurus kahe lapsega standardsele hüvitisesaajale oli 2005. aastal 600 krooni kuus. Peretoetuste maksmine ei ole seotud vanemate töötamise või muu sotsiaalkindlustushüvitise saamisega, s.t. samasugust peretoetust makstakse nii töötamise kui ka haigushüvitise saamise ajal.

G. Standardse hüvitisesaaja haigushüvitise brutoasendusmäär on:
 $(7208 + 600)/(9010 + 600) = 81,2$ %.

Artikkel 17

Hüvitise saamiseks on töötajatele kehtestatud ooteperiood 14 kalendripäeva.

Juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmetele, üle kolmekuuse tähtajaga või tähtajatu töövõtu-, käsundus- või muu teenuse osutamiseks sõlmitud võlaõigusliku lepingu alusel töö- või teenustasusid saavatele isikutele ning füüsilisest isikust ettevõtjatele on kehtestatud ooteperiood 3 kuud, mille arvestus algab ravikindlustuse andmekogusse kindlustuskaitse algamise kande tegemisest. Ooteperioodi ei kohaldata, kui ravikindlustuse andmekogusse kindlustuskaitse algamise kande tegemiseks vajalikud dokumendid esitatakse haigekassale isiku kehtiva kindlustuskaitse ajal.

Artikkel 18

1. Ravikindlustuse seaduse §56 lg1 kohaselt makstakse haigushüvitist kindlustatule esmase haiguslehe vormistamise kalendripäevale järgnevast kalendripäevast, st. ooteperioodiks on 1 päev.

Haigushüvitist makstakse kuni haiguslehel märgitud töövabastuse lõpuni või püsiva töövõimetuse kindlakstegemise päevani, kuid ühe haiguse korral mitte rohkem kui 182 kalendripäeva järjest (tuberkuloosi puhul mitte rohkem kui 240 kalendripäeva järjest) ning arvestades, et kalendriaastas ei ületaks haigushüvitise maksmise päevade arv 250 kalendripäeva (Ravikindlustuse seaduse §57 lg1, 2 ja 5).

Pikaajalise haiguse korral suunab raviarst kindlustatu hiljemalt 121. haiguspäevaks (tuberkuloosi haigestumise korral hiljemalt 178. haiguspäevaks) arstliku ekspertiisi komisjoni, kellel on õigus haiguslehte pikendada, arvestades seaduses sätestatud maksimumtähtaegu.

2. Ravikindlustuse seaduse §60 lg1 kohaselt ei maksta kindlustatule hüvitist järgmistel juhtudel:
 - a) arst tuvastab, et haiguse või vigastuse on põhjustanud kindlustatud või hooldatava isiku tahtlus, alkoholi-, narkootikumi- või toksiline joove;
 - b) kindlustatu eirab arsti ettekirjutusi, mille tõttu paranemine on takistatud;
 - c) kindlustatu läheb töövõimetuslehe kehtivuse ajal tagasi tööle või tegeleb ettevõtlusega;
 - d) kindlustatu ei ilmu töövõimetuse ajal arsti poolt määratud vastuvõtule ilma mõjuva põhjuseta. Sellisel juhul teeb arst töövõimetuslehele vastava märkuse ja nimetatud päevale järgnevate päevade eest hüvitist ei maksta.

IV OSA – TÖÖTUSHÜVITIS

Artikkel 20

Töötuskindlustuse seaduse § 6 lg 1 p 1 kohaselt on töötuskindlustushüvitise saamise õiguse eeltingimuseks, et isik on töötuna arvele võetud vastavalt Töötusotsiaalse kaitse seaduse § 3-le.

Töötusotsiaalse kaitse seaduse § 3 kohaselt võib isiku töötuna arvele võtta järgmistel tingimustel:

- ta on töövõimeline;
- ta on vanuses 16 aastat kuni vanaduspensionieani;
- ta ei tööta ega ole hõivatud muu samaväärse tegevusega;
- ta otsib tööd.

Vastavalt Töötusotsiaalse kaitse seaduse § 3 lg 4 isikut ei võeta töötuna arvele kui ta:

- töötab töö- või teenistuslepingu või tsiviilõigusliku lepingu alusel;
- tegutseb ettevõtjana;
- õpib õppeasutuses päevases või statsionaarses õppevormis;
- teenib kaitseväes või asendusteenistuses;
- on rase ja kellel arsti määratud sünnitustähtajani on jäänud vähem kui 70 kalendripäeva.

Töötuskindlustuse seaduse § 6 lg 2 kohaselt ei ole töötuskindlustushüvitisele õigust kindlustatul, kes lõpetas töötamise või teenistuse viimases töökohas:

- töötaja algatusel, välja arvatud töölepingu seaduses sätestatud tööandjapoolse lepingutingimuste rikkumise korral;

- töö- või teenistuskohustuste rikkumise, usalduse kaotamise, vääritud või korruptiivse teo tõttu.

Artikkel 21

A. Viidatakse koodeksi Artikli 21 lõikele (a).

B. Töötuskindlustuse seaduse (§3 lg 1, §40 lg 1 p 1-3) kohaselt on kindlustatud isikud:

- töö- või teenistuslepingu alusel töötavad isikud;
- avalikud teenistujad;
- füüsilised isikud, kes töötavad tööttevõtu-, käsundus- või muu teenuse osutamiseks sõlmitud võlaõigusliku lepingu alusel, välja arvatud juhul, kui tasu saav isik on kantud äriregistrisse või registreeritud elukohajärgses Maksuameti kohalikus asutuses füüsiliselt isikust ettevõtjana.

Töötuskindlustuse seaduse § 3 lg 2 kohaselt ei ole töötuskindlustuse raames kindlustatud järgmised isikud:

1) füüsilisest isikust ettevõtjad;

2) juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmed tulumaksuseaduse § 9 tähenduses:

- Juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgan on igasugune volitatud organ või isik, kellel on tulenevalt vastava juriidilise isiku kohta käivist seadusest, ühingulepingust, põhikirjast või muust juriidilise isiku tegevust reguleerivast õigusaktist õigus osaleda juriidilise isiku tegevuse juhtimisel või juhtorgani tegevuse kontrollimisel.
- Juhtimis- või kontrollorganiks on muu hulgas juhatus, nõukogu, täis- või usaldusühingut esindama volitatud osanik, prokurist, asutaja kuni juriidilise isiku registrisse kandmiseni, likvideerija, pankrotihaldur, audiitor, revident või revisjonikomisjon. Samuti loetakse juhtimisorganiks välismaa äriühingu filiaali juhatajat ning Maksu- ja Tolliameti piirkondlikus struktuuriüksuses registreeritud püsiva tegevuskoha tegevjuhti;

3) teatud avalike teenistujate kategooriad, kes on loetletud avaliku teenistuse seaduse §12 lg 2 ja lg 3 p 1-3:

- Riigikogu liikmed;
- Vabariigi President;
- Vabariigi Valitsuse liikmed;
- kohalike omavalitsuste volikogude liikmed;
- riigikontrolör;
- õiguskantsler;
- kohtunikud.

C. 2005 a. laekus töötuskindlustusmaksleid 619 000 kindlustatult. Töötajate ja töötute arv kokku oli 2005. aastal 661 618 inimest. Kindlustatud isikute arv moodustas seega 93,5% töötajate ja töötute koguarvust.

Artikkel 22

A. Töötuskindlustushüvitise suhtes viidatakse koodeksi Artiklile 65.

Jaod I ja II, Artikkel 65

A. Töötuskindlustuse seaduse (§9 lg 2) kohaselt on töötuskindlustushüvitise määr:

- 50 % töötasust ühest kuni 100. kalendripäevani;
- 40 % töötasust 101-st kuni 360. kalendripäevani.

Töötuskindlustuse seaduse §9 lg 1 kohaselt arvutatakse töötuskindlustushüvitise suurust kindlustatu keskmisest kalendripäeva töötasust töösuhte lõpetamisele eelnenud 12 kuul, ent mitte enam kui kolmekordsest Eesti keskmisest ühe kalendripäeva töötasust eelmisel kalendriaastal.

Töötuskindlustushüvitise pealt makstakse tulumaksu (24% maksustatavast tulust, 2005. a. oli tulumaksuvaba 1700 krooni kuus; 2006. aastal on maksu määr 23% ja tulumaksuvaba 2000 krooni kuus).

B, C. Kindlustatud isikute keskmine sotsiaalmaksuga maksustatud tulu 2005. aastal oli 7208 krooni kuus (Sotsiaalkindlustusameti andmed). Vastavalt sellele oli 2005. aastal Artikli 65, lõige 6 (c) kohaselt välja valitud meeskoskustöölise ühe kuu brutotöötasu:

$$1,25 * 7208 = 9010 \text{ EEK.}$$

D. Töötuskindlustushüvitise suurus standardsele hüvitiesaajale (esimese 100 töötuspäeva vältel) on ühe kuu kohta:

$$0,5 * 9010 = 4505 \text{ EEK.}$$

E, F. Peretoetuste suurus kahe lapsega standardsele hüvitiesaajale oli 2005. aastal 600 krooni kuus. Peretoetuste maksmine ei ole seotud töötamise ega muude hüvitiste saamisega, s.t. samasugust peretoetust makstakse nii töötamise kui ka töötuse ajal.

G. Vastavalt on standardse hüvitiesaaja töötuskindlustushüvitise brutoasendusmäär:

$$(4505 + 600)/(9010 + 600) = 53.1 \text{ \%}.$$

Artikkel 23

Töötuskindlustusseaduse §6 (1) p 2 kohaselt on õigus töötuskindlustushüvitisele kindlustatul, kellel on kindlustusstaaži 12 kuud töötuna arvelevõtmisele eelnenud 24 kuu jooksul. Kindlustusstaažina võetakse arvesse kuud (alates 2002. a. jaanuarist), mille kohta on makstud töötuskindlustusmaksid.

Artikkel 24

1. Töötuskindlustuse seaduse §8 (1) kohaselt makstakse töötuskindlustushüvitist mitte kauem kui:

- 180 kalendripäeva kindlustatule, kelle kindlustusstaaž on lühem kui viis aastat;

- 270 kalendripäeva kindlustatule, kelle kindlustusstaaž on 5–10 aastat;
- 360 kalendripäeva kindlustatule, kelle kindlustusstaaž on 10 aastat või enam.

2. Kuivõrd töötuskindlustusstaaži arvestatakse alles 1. jaanuarist 2002, siis kuni aastani 2007 makstakse töötuskindlustushüvitisi ainult kuni 180 päeva.

3. Töötuskindlustushüvitist makstakse kaheksandast päevast, arvates kindlustatu töötuskindlustushüvitise taotlemiseks avalduse esitamise päevast, s.t. on sätestatud 7-päevane ooteperiood (§11 lg2).

4. Hooajatöötajatele ei ole kehtestatud eraldi reegleid. Samas on eraldi reeglid nende jaoks, kes jäävad töötuks teistkordselt 12 kuu jooksul (Töötuskindlustusseaduse §8 lg 2). Kui kindlustatu jäi viimasest töötuna arvele võtmise päevast arvates 12 kuu jooksul teistkordselt töötuks ja eelmise töötuse perioodil maksti talle töötuskindlustushüvitist lühema kui maksimumperioodi eest, on tal õigus saada töötuskindlustushüvitist, sõltumata nimetatud 12 kuulise perioodi jooksul töötamise kestusest, kuid nii, et hüvitise maksmise kestus kokku ei ületa maksimumpäevade arvu (st. 180 kalendripäeva kindlustatul, kelle kindlustusstaaž on lühem kui 5 aastat) 12 kuu jooksul eelmisest töötuna arvele võtmise päevast arvates.

5. Töötuskindlustusseaduse §13 lg 1 kohaselt lõpetatakse töötuskindlustushüvitise maksmine järgmistel juhtudel:

- 1) kindlustatu keeldub tööturuseaduse §2 lõikes 5 sätestatud sobivast tööst;
- 2) kindlustatu ei pöördu tööhõiveametisse määratud ajal vähemalt kord 30 päeva jooksul;
- 3) kindlustatu töötuna arvelolek lõpeb töötusotsiaalse kaitse seaduse § 4 alusel, s.t. kui ta:
 - jõuab vanaduspensioniiikka või talle on määratud ennetähtaegne vanaduspension;
 - teist korda keeldub pakutud tööturukoolitusest;
 - katkestab tööturukoolituse tööhõiveameti nõusolekuta;
 - saab tööturutoetust;
 - asub tööle töö- või teenistuslepingu või tsiviilõigusliku lepingu alusel või riigi- või kohaliku omavalitsuse haldusasutuses;
 - tegutseb ettevõtjana;
 - õpib õppeasutuses päevases või statsionaarses õppevormis;
 - teenib kaitseväes või asendusteenistuses;
 - on töötuna arvele võetud teadlikult ebaõige informatsiooni esitamisega.

V OSA – VANADUSHÜVITIS

Artikkel 26

2005. aastal on pensioniiga naistel 59 aastat 6 kuud ja meestel 63 aastat. Naiste vanaduspensioniea järk-järgulise tõstmisega võrdsustatakse naiste ja meeste pensioniiga aastaks 2016 vanuses 63 (Riikliku pensionikindlustuse seaduse §7).

Üldist vanaduspensionit makstakse ka töötamise või muu tuluandva tegevusega hõivatuse korral. Ennetähtaegset vanaduspensionit, mida on võimalik taotleda kuni 3 aastat enne üldisse pensioniikka

jõudmist, kuni vanaduspensioniealiseks saamiseni töötamise korral ei maksta (Riikliku pensionikindlustuse seaduse §43 lg 1¹). Selles mõttes käsitatakse töötamisena sotsiaalmaksuga maksustatud tulu teenimist töö- või teenistuslepingu või tsiviilõigusliku lepingu alusel või tegutsemist ettevõtjana. Kui ennetähtaegne vanaduspension on juba määratud, siis jääb isik sellele pensioniliigile ka pärast pensioniikka jõudmist ja seda ei arvutata ümber tavaliseks vanaduspensioniks (§9 lg 7).

Artikkel 27

A. Viidatakse koodeksi artikli 27 lõikele (b).

B. Riikliku pensionikindlustuse seaduse §3 p 1 kohaselt on pensionikindlustatud isikud, kes vastavalt sotsiaalmaksuseadusele maksavad või kelle eest on kohustus maksta sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa.

Vastavalt sellele on kindlustatud:

- töötajad (sealhulgas avalikud teenistujad) kelle tööandja peab nende eest maksuma sotsiaalmaksu;
- füüsilisest isikust ettevõtjad, kes maksavad ise sotsiaalmaksu;
- isikud, kelle eest maksab sotsiaalmaksu riik:
 - isikud, kellele makstakse lapsehooldustasu vastavalt Riiklike peretoetuste seadusele;
 - isikud, kellele makstakse hüvitist vanemahüvitise seaduse alusel;
 - kaitsejõudude ajateenijad;
 - kuni vanaduspensionieani isik, kellele makstakse hooldajatoetust puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel;
 - sotsiaalministri poolt koostatud nimekirja kantud äriühingu, mittetulundusühingu või sihtasutuse töötaja, kelle töövõime kaotus on 40% või enam;
 - välisesinduses töötavate diplomaatide mittetöötavad abikaasad kuni vanaduspensioniiikka jõudmiseni;
 - rahvusvahelise kaitseorganisatsioonistruktuuriksuse ameti- või teenistuskohale lähetatud teenistuja või kaadrisõjaväelase kaasasolev mittetöötav abikaasa kuni vanaduspensioniiikka jõudmiseni;
 - tuumakatastroofi, tuumakatsetuse või aatomielektriijaama avarii tagajärgede likvideerimisest osavõtnud mittetöötav isik kuni vanaduspensioniiikka jõudmiseni ;töötü abiraha saav isik;
 - isik, kellele makstakse seitsme- ja enamalapselise pere vanema toetust riiklike peretoetuste seaduse § 9¹ alusel;
 - vald või linn maksab sotsiaalmaksu isiku eest, kellele makstakse hooldajatoetust sotsiaalhoolekande seaduse § 23 lõike 2 alusel, kuni tema jõudmiseni vanaduspensioniiikka.

C. Statistilised andmed (*Jagu II Artikkel 74*):

- a) majanduslikult aktiivsete kindlustatute arv seisuga 31. detsember 2005 (Haigekassa andmed) oli 617 625 (kellest 593 748 töövõtjad ja 23 877 füüsilisest isikust ettevõtjat);
- b) Eesti rahvastiku koguarv seisuga 31. detsember 2005 oli 1 344 684 (Statistikaameti andmed);

c) kindlustatud isikute arv moodustab 45,9 % elanike koguarvust.

Artikkel 28

A. Vanaduspensioni arvutamise suhtes viidatakse koodeksi Artiklile 66.

Riikliku pensionikindlustuse seaduse §11 lg 1 kohaselt koosneb vanaduspension kolmest osast:

- 1) baasosast;
- 2) staažiosakust, mille suurus võrdub pensioniõigusliku staaži aastate arvu ja aastahinde korrutisega,
- 3) kindlustusosakust, mille suurus võrdub pensionikindlustatu aastakoefitsientide summa ja aastahinde korrutisega.

Pensioni arvutamise valemis võtab staažiosak arvesse töötamise perioodid kuni 31. detsembrini 1998. Kindlustusosakut arvestatakse pensionikindlustuse aastakoefitsientide summa alusel, võttes arvestades alates 1. jaanuarist 1999 makstud sotsiaalmaksu summasid.

Nende isikute vanaduspension, kes on lõpetanud töötamise enne 31. detsembrit 1998, moodustub üksnes baasosast ja staažiosakust. Samas on nendel isikutel, kes alustasid töötamist pärast 1. jaanuari 1999, sõltub vanaduspension üksnes baasosast ja kindlustusosakust.

Pensionikindlustuse aastakoefitsiendi arvutamiseks liidetakse pensionikindlustatu isikustatud sotsiaalmaksu riikliku pensionikindlustuse osa summad ning jagatakse isikustatud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa keskmise suurusega antud kalendriaastal.

Kokkuvõttes sõltub igakuise vanaduspensioni rahaline summa kahest individuaalsest tegurist:

- pensioniõigusliku staaži aastate arvust kuni 31. jaanuarini 1998;
 - pärast 1. jaanuari 1999 omandatud pensionikindlustuse aastakoefitsientide summast;
- ja kahest üldisest tegurist:
- 1) baasosa rahalisest väärtusest;
 - 2) aastahindest (so. pensioniõigusliku staaži ühe aasta ja pensionikindlustuse aastakoefitsiendi 1,0 rahalisest väärtusest).

2004. aasta lõpust 2005. aasta aprillini oli baasosa 663,70 krooni ja ühe pensionistaaži aasta ning pensionikindlustuse aastakoefitsiendi rahaline väärtus oli 37 krooni ja 31 senti. Alates 2006. aasta aprillist on baasosa 1001,41 krooni ja aastakoefitsiendi rahaline väärtus 48 krooni ja 51 senti

Vastavalt Riikliku pensionikindlustuse seaduse §11 lg 6 ei saa vanaduspensioni suurus olla väiksem kui rahvapensioni määr, st. rahvapensioni määr on vanaduspensioni alammääraks. 2005. aasta algul oli rahvapension 990,05 krooni kuus. 2006. aastal on rahvapension 1269 krooni kuus.

Eestis kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt maksustatakse tulumaksuga see osa pensionist, mis ületab 3000 krooni kuus. Maksustamisel ei arvestata, milliste kuude eest tagasiulatuvalt pensioni makstakse, vaid lähtutakse sel kuul tegelikult saadud summast. Alates 2005. aastast võib iga inimene saada maksuvaba tulu 1700 krooni kuus (2006. aastal 2000 kr kuus). See õigus on ka igal riikliku pensioni saajal. 2005. aastal maksustati 24%-lise tulumaksuga see osa väljamakstavast

pensionisummast, mis ületas 4700 krooni (3000 + 1700) ja 2006. aastal vastavalt 5000 (3000+2000).

Jaod I ja III Artikkel 66

a. Tavalise täiskasvanud meeslihttöölisena käsitletakse tööstuses töötavat meeslihttöölis (Rahvusvahelise Ametialade Klassifikatsiooni ISCO-88 ametiala kood 9320).

b. 2004. aasta lõpus oli tavalise meeslihttöölise keskmine ühe tunni brutopalk 31 krooni ja 62 senti. Tootmismeeslihttöölise keskmine töötatud tundide arv 2004. aasta lõpus oli 169,66 tundi. Seega oli tavalise meeslihttöölise brutopalk 2004. a. 5365 krooni. Kuivõrd tulumaksuvaba miinimum 2004. aastal oli 1400 krooni kuus, siis netopalk oli antud juhul 4293,65 krooni.

c. Vastavalt pensionivalemile oli 30-aastase staažiga standardse hüvitisesaaja vanaduspension 2005. aasta alguses $663,70 + 30 \times 37,31 = 1783$ krooni.

d, e. Pensionikindlustatule ei maksta naise kohta peretoetust ei töötamise ega ka pensioni saamise perioodil.

f. 2005. aastal moodustas standardse hüvitisesaaja (mees koos vanaduspensionieas oleva naisega) vanaduspension $(1783 + 990,05)/4293,65 \times 100 = 64,6\%$ tavalise meeslihttöölise netopalgast.

C. Kuni 1. jaanuarini 2002 oli pensioni baasosa kehtestatud Riigikogu poolt iga-aastase riigieelarvega ning Vabariigi Valitsus kehtestas pensioniõigusliku staaži ühe aasta väärtuse ja pensionikindlustuse aastakoefitsiendi väärtuse vastavalt eelarvelistele piirangutele (s.t. vastavalt sellele, kui palju raha laekus sotsiaalmaksust).

Alates 1. aprillist 2002 indekseeritakse pensionid iga-aastaselt 1. aprillil. Indeks sõltub võrdsetes osades tarbijahinnaindeksi aastasest kasvust ja sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa laekumise kasvust (Riikliku pensionikindlustuse seaduse §26). 1. aprillil 2005 a. korrutati kõik Riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel arvutatud pensionid läbi indeksiga 1,067 ja 2006. aasta 1. aprillil indeksiga 1,097.

Artikkel 29

Riikliku pensionikindlustuse seaduse §7 lg 1 p 2 kohaselt on õigus vanaduspensionile isikul, kellel on 15 aastat Eestis omandatud pensionistaaži.

Pensionistaažina arvestatakse (Riikliku pensionikindlustuse seaduse §27 lg 2):

- 1) pensioniõiguslikku staaži, mida arvestatakse kuni 1998. aasta 31. detsembrini;
- 2) pensionikindlustusstaaži, mida arvestatakse alates 1999. aasta 1. jaanuarist.

Pensionioigusliku staaži hulka arvatakse tegevused kuni 31. detsembrini 1998, mil tööandja oli kohustatud maksma sotsiaalmaksu. Samas käsitletakse võrdväärsena teatud rida ajavahemikke: teenistusaeg kaitseväes; töötuna arveloleku aeg; õpiaeg kõrgkoolis või kutseõppeasutuses; I grupi

invaliidi või lapsinvaliidi eest hoolitsemise aeg; väikelapse eest hoolitsemise aeg kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni jne. (Riikliku pensionikindlustuse seaduse §28).

Alates 1. jaanuarist 1999 arvestatakse pensionikindlustusstaazi üksnes makstud sotsiaalmaksu alusel. Üks aasta pensionikindlustusstaazi arvestatakse pensionikindlustatule, kelle eest on vastavalt sotsiaalmaksuseadusele makstud või arvestatud isikustatud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa vähemalt kaheteistkümnekordselt kuupalga alammääralt (Riikliku pensionikindlustuse seaduse §30).

Artikkel 30

Vanaduspension määratakse eluajaks.

Riikliku pensioni maksmine peatatakse järgmistel juhtudel (Riikliku pensionikindlustuse seaduse §46):

- kui kohus mõistab pensionäri süüdi ja karistab teda vabadusekaotusega, siis peatatakse riikliku pensioni maksmine vabadusekaotuse kandmise ajaks.
- kui isiku suhtes on tõkendina kasutatud vahi alla võtmist, peatatakse vahi all oleku ajaks riikliku pensioni maksmine. Pension makstakse isikule tagantjärele välja pärast kohtuotsuse jõustumist juhul, kui isik mõisteti õigeks või teda ei karistatud vabaduskaotusega.

Kui kohus määrab pensionäri suhtes meditsiinilise iseloomuga mõjutusvahendi kohaldamise, makstakse nimetatud mõjutusvahendi kohaldamise ajal pensioni pooles rahvapensioni määras.

Riiklikust pensionist võib kinni pidada ainult järgmisi summasid (Riikliku pensionikindlustuse seaduse § 47):

- täitemenetluse seadustiku alusel täitmisele kuuluvate lahendite alusel võib kinni pidada kuni 50% makstavast pensionist;
- elukohajärgse pensioniameti pensionikomisjoni otsuse alusel peetakse kinni summasid, et nõuda sisse pensionärielt tema kuritarvituse tõttu enammakstud pensionisummasid. Sellisel juhul võib täiendavalt eelnevas alalõigus mainitud kinnipeetavatele summadele kinni pidada lisaks veel 20% väljamakstavast pensionist.

Kuid mõlemal juhul säilitatakse pensionärile seejuures vähemalt 50 % rahvapensioni määrast.

VI OSA – TÖÖVIGASTUSHÜVITIS

Artikkel 32

Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 22 ja 23 sätestavad tööõnnetuse ja kutsehaiguse definitsioonid.

Tööõnnetuse või kutsehaiguse puhul:

- raviteenuseid osutatakse ja haigushüvitisi makstakse vastavalt Ravikindlustusseadusele;
- töövõimetuspensione ja toitjakaotuspensione makstakse vastavalt Riiklikule pensionikindlustuse seadusele.

Töövõime kaotuse minimaalse ulatuse kohta, mis annab õiguse töövõimetus pensionile vt. Artikli 54 all esitatud informatsiooni.

Lese õiguse kohta toitjakaotuspensionile vt. Artikli 60 all esitatud informatsiooni.

Lisaks ravikindlustus- ja pensionikindlustushüvitistele on õnnetuses süüdi olev tööandja kohustatud maksma hüvitist tervisekahjustuse eest ja katma tööõnnetusest või kutsehaigusest tulenevad lisakulud kannatanule, samuti maksma hüvitist kannatanu surma korral tema ülalpeetavatele perekonnaliikmetele. Kui tööandja on likvideeritud ja õigusjärglane puudub, hüvitab kahjud riik Sotsiaalkindlustusameti kaudu.

Hüvitamine on toimunud üldjuhul vastavalt Vabariigi Valitsuse 10. juuni 1992 a. määrusele nr. 172 "Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töötajatele tööülesannete täitmisel saadud vigastuse või muu tervisekahjustusega tekitatud kahju hüvitamise ajutise korra kohta".

Kui kannatanu pole rahul Vabariigi Valitsuse korra alusel saadava hüvitisega, on tal õigus seda nõuda Võlaõigusseaduse alusel, mille § 130 järgi tuleb tervise kahjustamise või kehavigastuse tekitamise korral isikule hüvitada kahjustamisest tekkinud kulud, sealhulgas vajaduste suurenemisest tekkinud kulud ning täielikust või osalisest töövõimetusist tekkinud kahju, sealhulgas sissetulekute vähenemisest ja edasiste majanduslike võimaluste halvenemisest tekkinud kahju. Samuti sätestab Võlaõigusseadus surma põhjustamise korral varalise kahju hüvitamise mõistlike matusikulude ning ülalpeetavale hüvitise maksmise näol, aga ka asja hävimisest või kahjustamisest tekkinud varalise kahju ning isikule füüsilist ja hingelist valu ning kannatusi põhjustanud mittevaralise kahju hüvitamise.

Artikkel 33

- A. Vastavalt Ravikindlustusseadusele, Riiklikule pensionikindlustuse seadusele ja Sotsiaalmaksuseadusele on kõik töötajad, kelle eest tööandjad maksavad sotsiaalmaksu, kohustuslikult kindlustatud ravikindlustusega ja pensionikindlustusega.
- B. Statistilised andmed (*Jagu I, Artikkel 74*):
- a) seisuga 31. detsember 2005 oli töötavaid kindlustatud isikuid 593 748 (Haigekassa andmed);
 - b) vastavalt Eesti Statistikaameti andmetele oli 2005. aasta lõpus töötajate koguarv 607 400 isikut.
 - c) kindlustatud töötajad moodustasid 97,7 % kõikidest töötajatest.

Artikkel 34

- A. Tööõnnetusest või kutsehaigusest põhjustatud haigusseisundi puhul tagatakse Ravikindlustusseaduse alusel samasugused hüvitised nagu loetletud Artikli 10 all.
- B. Ravikindlustusseaduse all sätestatud hüvitiste osas kehtivad samad reeglid ja kord (sh. patsientide osalemine kulude kandmisel) nagu kirjeldatud Artikli 10 all.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 10. juuni 1992 a. määrusele nr. 172 hüvitab õnnetuse eest vastutav tööandja kannatanule järgmised lisakulud, kui nende tegemise vajadus on tõestatud arstliku ekspertiisiga:

- 1) proteesid ja abivahendid;
- 2) retseptiravimid;
- 3) sanatooriumituusikud;
- 4) sõidukulud raviasutusse või sanatooriumi;
- 5) kulutused kannatanu kõrvaliseks hoolduseks.

Tööandja maksejõuetuse või likvideerimise korral hüvitab nimetatud kulud riik (pensioniametite kaudu).

C. Ravikindlustussüsteemi poolt hüvitiste osutamise eesmärk on sätestatud Ravikindlustuse seaduse §-s 2 lg 1: kindlustatud isikute haiguste ennetamine ja ravi, ravimite ja meditsiiniliste abivahendite ostmise rahastamine ning ajutise töövõimetuse hüvitiste ja muude hüvitiste maksmine.

Artikkel 35

Sotsiaalhoolekande seaduse §26 p 1 kohaselt on puuetega isikutele rehabilitatsiooniteenuste tagamise eest vastutav nende elukohajärgne kohalik omavalitsus, samuti vastutavad kohalikud omavalitsused, koostöös riigivõimudega, võimaluste eest luua puuetega inimestele kutseõppevõimalusi, et tõsta nende konkurentsivõimet tööturul. Sotsiaalministeerium on asutanud Astangu kutserehabilitatsioonikeskuse, kus hinnatakse puuetega inimeste rehabilitatsioonivajadusi ja korraldatakse kutsekoolitust. Rehabilitatsiooniteenuseid osutavad litsentseeritud rehabilitatsiooniasutused.

Artikkel 36

A. Artikli 36 lõikes 1 käsitletud erinevate hõlmatud juhtumite suhtes viidatakse järgmistele koodeksi IX osa artiklitele:

- ajutine töövõimetus – Artikkel 65;
- sissetuleku teenimise võime täielik kaotus – Artikkel 66;
- toitja kaotus – Artikkel 66.

B.

1) Ajutine töövõimetus

Jaod I ja II, Artikkel 65

a. Töövõimetusel või kutsehaigusest põhjustatud ajutise töövõimetusel korral on haigushüvitise määr 100% kindlustatu keskmisest päevatasust (Ravikindlustuse seaduse §54 lg 1). Kindlustatu keskmise päevatasu arvestamise kohta vt. Artikli 16 all esitatud informatsiooni. Arvessevõetavate tulude ülempiiri ja haigushüvitise maksustamise kohta vt. samuti Artikli 16 all esitatud informatsiooni.

c. 2005. aastal oli Artikli 65 lõige 6 (c) kohaselt välja valitud meesoskustöölise ühe kuu brutotöötasu 9010 krooni (vt. samuti Artiklit 16).

d. Standardse hüvitisaja ühe kuu haigushüvitise suurus 2005. aastal tööõnnetusest või kutsehaigusest põhjustatud ajutise töövõimetuse (statsionaarse ravi) korral oli:
 $1,00 * 9010 = 9010$ krooni.

e, f. Peretoetuste suurus kahe lapsega standardsele hüvitisajaajale oli 2005. aastal 600 krooni kuus. Peretoetuste maksmine ei ole seotud vanema töötamise ega muude sotsiaalkindlustushüvitiste saamisega, st. samasugust peretoetust makstakse nii töötamise kui ka haigusperioodi ajal.

g. Standardse hüvitisaja haigushüvitise brutoasendusmäär on seega:
 $(9010+600)/(9010+600) = 100.0 \%$.

Sissetuleku teenimise võime täielik kaotus

Püsiva töövõimetuse korral makstava töövõimetuspensioni kohta vt. Artikli 56 all esitatud informatsiooni. Õnnetuse eest vastutav tööandja maksab hüvitist tervisekahjustuse eest lisaks riiklikule pensionile. Hüvitise määr võrdub kannatanu keskmine brutotöötasu vigastusele või haigusele eelnenud 12 kuu jooksul, korrutatud töövõimekaotuse protsendiga, ning sellest lahutatakse maha riikliku pensioni summa. Tööandja maksejõuetuse või juriidilise isiku likvideerimise korral võtab hüvitise maksmise üle riik (pensioniametite kaudu).

Toitja kaotus

Toitja kaotuse korral makstava toitjakaotuspensioni kohta vt. Artikli 62 all esitatud informatsiooni. Kannatanu surma korral maksab tööandja (tööandja maksejõuetuse või juriidilise isiku likvideerimise korral riik) igakuulist hüvitist töövõimetutele isikutele, kes olid surnud isiku ülalpidamisel või kellel oli tema surma päevaks õigus saada temalt ülalpidamist, surnud isiku lapsel, kes sündis pärast tema surma, samuti ühel vanemast, abikaasal või muul perekonnaliikmel, kui ta ei tööta ning hooldiseb surnud isiku alla 8 aasta vanuste laste, vendade, õdede ja lastelaste eest. Isikutele, kellel on õigus saada hüvitust toitja surma puhul, hüvitatakse kahju surnud isiku keskmise kuusissetuleku ulatuses, millest arvatakse maha talle endale ja tema ülalpidamisel olnud töövõimelistele isikutele, kellel ei ole õigust saada kahju eest hüvitust, kuuluv osa. Nimetatud isikutele makstavast hüvisest arvestatakse maha neile makstava toitjakaotuspensioni suurus.

C. Osalise töövõimetuse korral makstakse vähendatud pensionit vastavalt Riikliku pensionikindlustuse seaduse §18 lõigetele 2 ja 3. Vt. Artikli 56 all esitatud informatsiooni.

D. Perioodilisi hüvitisi ei saa asendada ühekordselt makstava summaga.

Artikkel 37

Arstiabi ja haigushüvitise saamiseks staažinõuet ei ole. Kui töövõimetuspensioni saamiseks on Riikliku pensionikindlustuse seaduses üldiselt ette nähtud staažinõue, siis töövõimetuspensioni määramiseks staažinõuet ei ole, kui püsiva töövõimetuse põhjuseks on Eesti õigusaktide alusel tuvastatud töövigastus või kutsehaigus (Riikliku pensionikindlustuse seaduse §15 lg 2).

Artikkel 38

1. Hüvitist makstakse kogu hõlmatud juhtumi kestuse jooksul (vt. Artikleid 12, 18, 58 ja 64).
2. Ooteperiood ajutise töövõimetuse puhul on sama nagu haigushüvitiste puhul, s.t. üks päev.
3. Hüvitiste maksmise või osutamise peatamine toimub samadel alustel nagu viidatud Artiklite 12, 18, 58 ja 64 all.

OSA VII – PEREHÜVITIS

Artikkel 40

Riiklike peretoetuste seaduse kohaselt makstakse kõigile lastega perekondadele rahalist toetust laste hooldamise, kasvatamise ja õppimisega seotud kulutuste osaliseks hüvitamiseks.

Nimetatud seaduses on sätestatud järgmised peretoetuste liigid:

- 1) lapsetoetus;
- 2) lapsehooldustasu;
- 3) üksikvanema lapse toetus;
- 4) ajateenija lapse toetus;
- 5) eestkostel või perekonnas hooldamisel oleva lapse toetus;
- 6) seitsme- ja enamalapselise pere vanema toetus;
- 7) kolme- ja enamalapselise perekonna või kolmikuid kasvatava perekonna toetus;
- 8) sünnitoetus;
- 9) lapsendamistoetus;
- 10) elluastumistoetus;
- 11) koolitoetus;

Lapsetoetust makstakse igakuiselt iga lapse kohta kuni laps saab 16-aastaseks. Kui laps õpib päevases õppevormis, siis on õigus lapsetoetusele kuni 19-aastaseks saamiseni.

Lapsehooldustasu makstakse vanematele, kes hooldavad eelkooliealisi lapsi. Õigus lapsehooldustasule on:

- vanemal, kes kasvatab ühte või enamat kuni kolmeaastast last;
- vanemal, kes kasvatab lisaks ühele või enamale kuni kolmeaastasele lapsele ka kolme kuni kaheksa-aastaseid lapsi;

- vanemal, kes kasvatab kolme ja enamat vähemalt kolmeaastast last ja kes saab lapsetoetust perekonnas, kus on kolm või enam last.

Üksikvanema lapse toetust makstakse lapsele, kelle sünniaktis puudub kane isa kohta või on see tehtud ema ütluse alusel või kelle vanem on seadusega kehtestatud korras tunnistatud tagaotsitavaks. Ajateenija lapse toetust makstakse iga ajateenija lapse kohta kuni ajateenija kaitseteenistuse lõpuni. Ajateenija lapse toetus ja üksikvanema lapse toetus on sisuliselt täienduseks üldisele lapsetoetusele ja mõlemal juhul on toetuse saamise eelduseks see, et lapsel on õigus lapsetoetusele.

Eestkostel või perekonnas hooldamisel oleva lapse toetust makstakse vanemliku hoolitsuseta lapsele, kelle üle on seatud eestkoste või kelle suhtes on sõlmitud perekonnas hooldamise leping.

Seitsme- ja enamalapselise pere vanema toetusele on õigus ühel vanematest või hooldajal või eestkostjal, kes kasvatab peres seitset või enamat lapsetoetust saavat last.

Kolme- ja enamalapselise perekonna või kolmikuid kasvatava perekonna toetust makstakse ühele vanematest, kes kasvatab kolme või enamat lapsetoetust saavat last või lapsetoetust saavaid kolmikuid.

Sünnitoetust makstakse ühekordselt iga sündinud lapse kohta.

Lapsendamistoetust makstakse lapsendajale, kellest lapsendatav laps ei põlvne ja kes ei ole selle lapse võõrasvanem.

Elluastumistoetust makstakse vanemliku hoolitsuseta isikule, kes on kasvanud hoolekandeesutuses või erivajadustega laste koolis, kui ta asub uude elukohta iseseisvalt elama.

Koolitoetus on ühekordselt makstav summa, mida makstakse õppeaasta alguses iga lapsetoetust saava lapse kohta, kes õpib päevaõppes.

Samuti loetakse perehüvitiste hulka järgnevaid meetmeid. Vanemahüvitist makstakse vanemahüvitise seaduse järgi ühele lapse vanemale, lapsendajale või hooldajale. Hüvitist makstakse töötavale vanemale sünnitushüvitise (vt osa VIII Emadushüvitis) maksmise lõpupäevale järgnevalt päevast kuni 365 päeva täitumiseni rasedus-sünnituspuhkuse algusest. Vanemahüvitise suuruseks on 100% isiku eelmise kalendriaasta keskmisest kuutasust. Mittetöötavatele vanematele makstakse vanemahüvitist alates lapse sünnist kuni lapse 11 kuu vanuseks saamiseni hüvitise määras. Alates 2006. aastast makstakse hüvitist töötavale vanemale kuni 455 päeva täitumiseni rasedus- ja sünnituspuhkuse algusest ning mittetöötavale vanemale kuni lapse 14 kuu vanuseks saamiseni.

Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel makstakse puudega lapse toetust igakuiselt keskmise, raske või sügava puudega lapsele puudest tingitud lisakulude osaliseks hüvitamiseks ja rehabilitatsiooniplaanis ettenähtud tegevusteks, välja arvatud ravikindlustuse ja riigieelarve muudest vahenditest finantseeritavateks tegevusteks. Puudega lapse toetust makstakse kuni lapse 16-aastaseks saamiseni.

Artikkel 41

A. Viidatakse koodeksi Artikli 41 lõikele (b).

B. Riiklike peretoetuste seaduse § 2 kohaselt on peretoetustele õigus kõigil Eesti alalistel elanikel ja Eestis elavatel välismaalastel, kellel on tähtajaline elamisluba, Eestis elavate pereliikmete suhtes (hõlmates sealhulgas ajutiselt välismaal õppivaid lapsi). Peretoetuste maksmine ei ole seotud vanemate töötamise või nende varandusliku olukorraga. Toetusi makstakse ühele vanematest (perekond valib, kas selleks on lapse ema või isa). Puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 3 kohaselt määratakse ja makstakse puuetega inimeste sotsiaaltoetusi Eesti alalisele elanikule või tähtajalise elamisloa alusel Eestis elavale isikule lisakulutusi põhjustava keskmise, raske või sügava puude korral. Puudega lapse toetus makstakse välja ühele vanematest.

C. Statistilised andmed (*Jagu II Artikkel 74*):

Jagu II Artiklis 74 ei sobi otseselt statistiliste andmete saamiseks nende isikute kohta, keda puudutab Riiklike peretoetuste seadus. Seetõttu koodeksi Artikli 41 nõuete täidetuse näitamiseks loetakse kaitstavate isikute arv võrdseks majanduslikult aktiivses eas (vanuses 15–64) meessoost elanike koguarvuga.

- a) 2005. aastal oli Eesti meessoost elanikke vanuses 15–64 440 558 inimest (Eesti Statistikaamet)
- b) 2005. aastal oli Eesti elanikkonna koguarv (aastane keskmine) 1 346 097 inimest (Eesti Statistikaamet);
- c) kaitstavate isikute arv moodustab 32,7% elanike koguarvust.

Artikkel 42

Viidatakse koodeksi Artikli 42 lõikele (b).

Lapsetoetust, lapsehooldustasu, üksikvanema toetust, ajateenija lapse toetust ja eestkostel või perekonnas hooldamisel oleva lapse toetust ning seitsme- ja enamalapselise pere vanema toetust makstakse igakuiselt. Kolme- ja enamalapselise perekonna või kolmikutega perekonna lisatoetusi makstakse kord kvartalis. Koolitoetust makstakse üks kord aastas. Sünnitoetust, elluastumistoetust ja lapsendamistoetust makstakse ühekordselt.

Peretoetuste (välja arvatud sünnitoetuse, lapsehooldustasu ja seitsme- ja enamalapselise pere vanema toetuse) arvutamise aluseks on lapsetoetuse määr, mis kehtestatakse Riigikogu poolt igaks eelarveaastaks riigieelarvega. 2005 ja 2006. a. on lapsetoetuse määr 150 krooni. Riigikogu kehtestab lapsehooldustasu määra eraldi ja see oli 2005. a. ning on 2006. a. 1200 krooni.

Lapsetoetuse suurus on 300 krooni (2005 ja 2006 a.) perekonna iga lapse kohta.

Lapsehooldustasu suurus (2005 ja 2006 a.) on järgmine:

- 600 krooni iga kuni kolmeaastase lapse kohta;

- 300 krooni iga vastava õigusega 3 kuni 8 aastase lapse kohta.

Ajateenija lapse toetust makstakse 750 krooni (2005 ja 2006 a.) suuruses. Üksikvanema lapse toetus on 300 krooni ja eestkostel või perekonnas hooldamisel oleva lapse toetus on 900 krooni kuus (2005 ja 2006 a.).

Sünnitoetuse suurus 2005. aastal esimesele lapsele 3750 krooni ja teisele lapsele 3000 krooni, alates 2006. a on suurus kõigile 5000 krooni. Mitmike sünni korral maksti sünnitoetust 2005. a 3750 krooni ja 2006. a. 5000 krooni iga sündinud lapse kohta.

Lapsendamistoetus 2005. a. oli 3000 krooni ning 2006. a. on 5000 krooni iga lapsendatud lapse kohta. Elluastumistoetus on 6000 krooni (2005 ja 2006 a). Koolitoetus 450 krooni (2005 ja 2006 a).

2005. aastal oli kolme- ja enamalapselise pere toetuste suurused kvartalis järgmised:

- kolmelapselise perele lapse kohta 150 krooni (2006. a. vastavalt 300 kr);
- nelja- ja enamalapselisele perele lapse kohta 300 krooni (2006. a. vastavalt 450 kr);
- kuue- ja enamalapselisele perele lapse kohta 375 krooni (2006. a. sama);
- kolmikuid kasvatavale perele makstakse 900 krooni (2006. a. vastavalt 1350 kr).

Seitsme- ja enamalapselise pere vanema toetuse suurus 2005. a. oli 2400 krooni ja 2006. a. 2520 krooni.

Vanemahüvitise määr 2005. a oli 2200 krooni; 2006. a 2480 krooni. Hüvitise ülempiir 2005. a oli 17 471 krooni; 2006. a 19191 krooni.

Puudega lapse toetus 2005. a. maksti järgmistes suurustes:

- keskmise puudega lapse kohta 860 ning alates 2006. aastast 1080 krooni
- raske ja sügava puudega lapse kohta 1020 ning alates 2006. 1260 krooni.

Puudega mittetöötavale õppurile makstakse õppetoetust vastavalt isiku tegelikele lisakulutustele, kuid mitte vähem kui 100 krooni ega rohkem kui 400 krooni (2005 ja 2006 a.).

Artikkel 43

Peretoetuste saamiseks ei ole sätestatud kvalifikatsiooniperioodi.

Artikkel 44

- A. Tavalise meeslihttöölise brutopalk 2004. aasta lõpus oli 5365 krooni (vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni).
- B. Peretoetuste kogukulu 2004. aastal oli 1 068 miljonit krooni (Sotsiaalministeeriumi andmed), mis teeb keskmiselt 89 miljonit krooni kuus.
- C. i. Laste arv (keskmise, kelle kohta makstakse lapsetoetust) oli 2004. aastal 211 914 (Sotsiaalministeeriumi andmed).

ii. 2004. aasta lõpus moodustas peretoetuste koguväärtus 7,8% tavalise meeslihttöölise brutopalga ja kõikide elanike laste koguarvu korrutisest.

Artikkel 45

Riiklike peretoetuste seaduse § 2 kohaselt ei maksta peretoetusi perekonnaliikmete kohta, kes ei ela Eestis, välja arvatud ajutiselt välismaal õppivad lapsed.

Peretoetusi ei maksta vanemliku hoolitsuseta lapsele, kes elab pidevalt hoolekandeesutuses või erivajadustega laste koolis (Riiklike peretoetuste seaduse §25 lg 1).

Pensioniametil on õigus ajutiselt peatada peretoetuste maksmine valla- või linnavalitsuse korraldusel, kui lapsevanem ei täida Perekonnaseadusest tulenevaid kohustusi lapse kasvatamisel ja hoolitsemisel (Riiklike peretoetuste seaduse §28 lg 1). Sellisel juhul jätkab pensioniamet peretoetuste maksmist kohaliku omavalitsuse korraldusel või kohtuotsuse alusel:

- a) lapsevanemale, kui peatamise põhjused langevad ära;
- b) võõrasvanemale, kasuvanemale või eestkostjale, kui laps suunatakse hooldusesse perekonda;
- c) lapsele, kui ta asub iseseisvalt elama.

Kui ilmneb, et toetuste saaja on teadlikult esitanud valeandmeid või ei ole teatanud peretoetuste saamist mõjutavatest asjaoludest, siis nõuab Pensioniamet peretoetusteks enammakstud summad tagasi või teeb tasaarvestuse (Riiklike peretoetuste seaduse §30 lg 1).

VIII OSA – EMADUSHÜVITIS

Artikkel 47

Arstiabi ja emadushüvitisi raseduse, sünnitamise ja selle tagajärgede osas osutatakse vastavalt Ravikindlustusseadusele.

Artikkel 48

A. Viidatakse koodeksi Artikli 48 lõikele (b).

B. Ravikindlustuse seaduse §5 lg 4 p 1 kohaselt on kõigil rasedatel, kes elavad Eestis, õigus arstiabile alates 12. rasedusnädalast.

Rahalisi emadushüvitisi – sünnitushüvitisi – makstakse kindlustatud naistele rasedus-sünnituspuhkuse ajal (Ravikindlustuse seaduse § 58). Kindlustatud on:

- töötajad või avalikud teenistujad, kelle eest tööandja on maksnud või on tal kohustus maksta sotsiaalmaksu;
- füüsilisest isikust ettevõtjad, kes on sotsiaalmaksu maksnud ise.

C. Vaata Artikli 15 punkt C all esitatud informatsiooni.

D. Kõigil Eestis elavatel rasedatel on individuaalne õigus arstiabile alates 12. rasedusnädalast, see õigus ei ole seotud nende abikaasa kindlustatuse staatusega.

Artikkel 49

Ravikindlustuse seaduse § 29 kohaselt maksab Haigekassa nende tervishoiuteenuste eest, mis on kantud haigekassa tervishoiuteenuste loetellu ja on osutatud meditsiinilistel näidustustel. Teenuste maksumuse tasub haigekassa vastavale tervishoiuteenuse osutajale, vastavalt nende asutuste või arsti ja Haigekassa vahel sõlmitud lepingutele.

Haigekassa poolt hüvitatud raviteenuste nimekiri sisaldub Vabariigi Valitsuse määruses "Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu". See nimekiri sisaldab muuhulgas:

- 1) sünnituseelset hooldust, sünnitust ja sünnitusjärgset hooldust;
- 2) ambulatoorseid vastuvõtte (sealhulgas koduviisiite), mida teostavad perearstid ja eriarstid;
- 3) laboratoorseid uuringuid;
- 4) terviseuuringud ja protseduurid nii ambulatoorses kui ka statsionaarses ravis;
- 5) haiglaravi (sealhulgas põetamine ja vajalikud ravimid).

Artikkel 50

A. Rahalise emadushüvitise (sünnitushüvitise) suhtes viidatakse koodeksi Artiklile 65.

B. Statistilised andmed (*Jaod I ja V, Artikkel 65*):

a. Ravikindlustuse seaduse §54 lg 1 p 4 kohaselt on sünnitushüvitise määr 100% kindlustatu eelneva kalendriaasta brutotöötasust. Rasedus- ja sünnituspuhkuse arvestamise aluseks on kindlustatu keskmine ühe päeva tulu, mille kohta maksti sotsiaalmaksu. Kindlustatu keskmise ühe päeva tulu arvutamise kohta vt. Artikli 16 all esitatud informatsiooni.

Sünnitushüvitis kuulub maksustamisele tulumaksuga (maksu määr 24% maksustatavast tulust, 2005. aastal oli 1700 krooni tulumaksuvaba; 2006. a vastavalt 23% ja 2000 krooni).

Hüvitise saamiseks ei ole kehtestatud arvesse mineva töötasu ülempiiri. Samuti ei ole kehtestatud ülempiiri töötasule, millelt makstakse sotsiaalmaksu. Siiski, füüsilisest isikust ettevõtja ettevõtlustulu on sotsiaalmaksuga maksustatav ainult 15-kordse miinimumpalga ulatuses (Sotsiaalmaksu seaduse §2 lg 1 p 5). 2005. aastal oli miinimumpalk 2690 krooni kuus ja vastavalt sellele oli sotsiaalmaksuga maksustatava tulu ülempiir füüsilisest isikutest ettevõtjate jaoks 40 350 krooni kuus.

b, c. 2005. aastal oli Artikli 65, lõige 6 (c) kohaselt välja valitud meesoskustöölise kuu brutotöötasu 9010 krooni (vt. Artikli 16 all esitatud informatsiooni).

d. Standardse hüvitisesaaja emadushüvitise suurus 2005. aastal oli ühes kuus:

1,00 * 9010 = 9010 krooni.

g. Standardse hüvitisesaaja emadushüvitise brutoasendusmäär on:

9010/9010 = 100%.

Artikkel 51

Rahaliste hüvitiste suhtes on kehtestatud kvalifikatsiooniperiood (vt. Artikli 17 all esitatud informatsiooni).

Kõigile Eestis elavatele rasedatele, kellel eelnevalt muul alusel ravikindlustust ei olnud, võimaldatakse arstiabi alates 12. rasedusnädalast (vt. ka Artikli 48 all esitatud informatsiooni).

Artikkel 52

1. Arstiabi osutatakse kogu hõlmatud juhtumi jooksul ilma maksimumperioodita.

Rahalisi emadushüvitisi (sünnitushüvitist) makstakse alates sünnituslehe väljastamise kuupäevast (kaasa arvatud), s.t. ooteperioodi ei ole.

(a) Sünnitushüvitisi makstakse kuni 140 päeva, mitmikute sünni või tüsistustega sünnituse puhul kuni 154 päeva (Ravikindlustuse seaduse § 58 lg 1).

(b) Vastavalt Ravikindlustuse seaduse §58 lg 2 ja Puhkuseseaduse §-le 27 lg 4 ühtib sünnitushüvitise maksmise periood töölt rasedus- ja sünnituspuhkuse tõttu vabastamise perioodiga.

Puhkuseseaduse §27 lg 1–3 kohaselt on naisel õigus rasedus- ja sünnituspuhkusele 140 kalendripäeva. Mitmikute sünni korral või tüsistustega sünni korral on rasedus- ja sünnituspuhkuse pikkus 154 kalendripäeva. Rasedus- ja sünnituspuhkus peab algama vähemalt 70 kalendripäeva enne arsti poolt määratud sünnikuupäeva.

2. Ravikindlustuse seaduse § 60 lg 1 kohaselt on Haigekassal õigus keelduda emadushüvitise maksmisest või peatada hüvitise maksmine, kui:

- 1) kindlustatu eirab arsti ettekirjutusi, mille tõttu paranemine on takistatud;
- 2) kindlustatu läheb tagasi tööle rasedus- ja sünnituspuhkuse ajal;
- 3) kindlustatu on võltsinud sünnituslehte.

PART IX – TÖÖVÕIMETUSHÜVITIS

Artikkel 54

Riikliku pensionikindlustuse seaduse § 14 lg 1 kohaselt on töövõimetus pensionile õigus isikutel vanuses 16 aastat kuni vanaduspensionieani, kelle püsiv töövõime kaotus on vähemalt 40 protsenti.

Riikliku pensionikindlustuse seaduse § 16 lg 2 kohaselt on täielikult töövõimetu (100% töövõimetu) isik, kellel esineb haigusest või vigastusest põhjustatud tugevasti väljendunud funktsioonihäire, mille tõttu ta ei ole võimeline tööga elatist teenima.

Riikliku pensionikindlustuse seaduse § 16 lg 3 kohaselt on osaliselt töövõimetu (10–90%) isik, kes on võimeline tööga elatist teenima, kuid kes haigusest või vigastusest põhjustatud funktsioonihäire tõttu ei ole võimeline tegema talle sobivat tööd tööaja üldisele riiklikule normile vastavas mahus¹.

Töövõime kaotuse ulatuse tuvastab arstlik ekspertiis ja seda väljendatakse töövõime kaotuse protsentides nulliga lõppeva arvuga (st. 10% kaupa suurenevalt; 10%, 20%, 30% ja nii edasi kuni 100%). Töövõimetuspensioni saamiseks peab püsiv töövõimetus olema vähemalt 40%.

Artikkel 55

A. Viidatakse koodeksi Artikli 55 lõikele (b).

B, C. Vt. Artikli 27 all esitatud informatsiooni.

Artikkel 56

A. Töövõimetushüvitise arvutamise suhtes viidatakse koodeksi Artiklile 66.

Riikliku pensionikindlustuse seaduse §18 kohaselt võetakse töövõimetuspensioni arvutamise aluseks suurem järgmistest vanaduspensionidest:

- 1) püsivalt töövõimetu isiku pensioniõigusliku staaži (kuni 31. dets. 1998) ja aastakoefitsientide (pärast 1. jaanuari 1999) alusel arvatud vanaduspension;
- 2) vanaduspension 30-aastase pensioniõigusliku staaži korral.

Töövõimetuspension moodustab eelnevalt valitud arvutuse alusest töövõime kaotuse protsendile vastava osa, kuid ei ole väiksem kui rahvapensioni määr.

Teiste sõnadega, taotleja jaoks arvatud üldise vanaduspensioni suurust võrreldakse sellise vanaduspensioniga, mis vastab pensioniõiguslikule staažile 30 aastat ning kahest summast suuremat korrutatakse töövõime kaotuse protsendiga. Vastavalt sellele on täieliku töövõimetusega isiku töövõimetuspension 100% arvutamise alusest. Osalise töövõimetusega isiku töövõimetuspension vastab töövõime kaotuse protsendile arvutamise alusest, kuid ei ole väiksem kui rahvapensioni määr. Seega on rahvapensioni määr miinimumtagatiseks töövõimetuspensioni määramisel. 2005. aasta algul oli rahvapension 990,05 krooni kuus. 2006. aastal on rahvapension 1269 krooni kuus.

Sellisest arvutusmeetodist tulenevalt on täieliku töövõime kaotusega isiku töövõimetuspension võrdne või suurem (aga ei saa olla väiksem) kui sellise isiku vanaduspension, kelle pensioniõiguslik staaž on 30 aastat. 2005. aastal oli 30-aastase pensioniõigusliku staažiga isiku vanaduspension 1783

¹ Üldine riiklik tööaja norm on 40 tundi nädalas.

krooni (vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni). Vastavalt oli siis täielikult töövõimetu isiku töövõimetuspension vähemalt 1783 krooni.

Kõikide riiklike pensionide maksustamise kohta (sealhulgas töövõimetuspensionid) vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni.

Jaod I ja II Artikkel 66

a. Tavalise meeslihttöölise valiku kohta vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni.

b. 2004. a. lõpus oli tavalise meeslihttöölise brutopalk 5365 krooni ja netopalk 4293,65 krooni (vt. ka Artikli 28 all esitatud informatsiooni).

c. Standardse hüvitisaja (täielikult töövõimetu isiku) töövõimetuspension 2005. a. algul oli vähemalt 1783 krooni.

d, e. Kahe lapsega standardsele hüvitisajale makstav peretoetuse summa 2005. aastal oli 600 krooni kuus. Peretoetuse maksmine ei sõltu vanemate töötamisest või mõne muu sotsiaalkindlustushüvitise saamisest, s.t. samasugust peretoetust makstakse nii töötamise kui ka töövõimetuse perioodil.

f. 2005. a. moodustas standardse hüvitisaja töövõimetuspension:
 $(1783 + 600)/(4293,65+600) = 48,7\%$ tavalise meeslihttöölise netopalgast.

C. Makstava pensioni regulaarse ümberarvutamise kohta vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni.

Artikkel 57

1. Viidatakse koodeksi Artikli 57 lõigetele 1 ja 2.

Vastavalt Riikliku pensionikindlustuse seaduse § 15 lõikele 1 on kindlustatud isikutel õigus töövõimetuspensionile, kui selle pensioni määramise ajaks on neil järgmine pensionistaaž:

Vanus	Pensionistaaž
16 - 20 aastat	staaži nõuet ei ole
21 - 23 aastat	1 aasta
24 - 26 aastat	2 aastat
27 - 29 aastat	3 aastat
30 - 32 aastat	4 aastat
33 - 35 aastat	5 aastat
36 - 38 aastat	6 aastat
39 - 41 aastat	7 aastat
42 - 44 aastat	8 aastat
45 - 47 aastat	9 aastat
48 - 50 aastat	10 aastat

51 – 53 aastat	11 aastat
54 – 56 aastat	12 aastat
57 – 59 aastat	13 aastat
60 – 62 aastat	14 aastat

Pensionistaaži arvestamise kohta vt. Artikli 29 all esitatud informatsiooni.

2. Isikul, kelle püsiv töövõime kaotus on vähemalt 40%, kuid kellel puudub nõutav pensionistaaž, on õigus töövõimetuse alusel rahvapensionile, kui ta on elanud Eestis vähemalt ühe aasta enne töövõimetuspensioni taotlemist (§ 22 lg 1 p 2).

Täieliku töövõimetuse kaotusega inimese rahvapension töövõimetuse alusel on 100% rahvapensioni määrast. 2005. aasta agul oli rahvapensioni määr 990,05 krooni kuus. 2006. aastal on rahvapension 1269 krooni kuus. Osalise töövõime kaotusega inimese rahvapension töövõimetuse alusel arvutatakse töövõime kaotusele vastava protsendina rahvapensioni määrast. 40%-lise töövõime kaotusega (st. minimaalse töövõime kaotuse määraga, mis annab õiguse pensionile) isiku rahvapension on: $0,4 \times 990,05 = 396$ krooni (§ 23 p 2).

Artikkel 58

Töövõimetuspension ja rahvapension töövõimetuse alusel määratakse püsiva töövõimetuse ajaks (Riikliku pensionikindlustuse §14 lg 2). Püsivat töövõimetust võib tuvastada inimestel vanuses 16 aastat kuni vanaduspensionieani.

Püsiva töövõimetuse võib määrata kestvusega kuus kuud, üks aasta, kaks aastat, viis aastat või kuni vanaduspensioniiikka jõudmiseni. Vanaduspensioniiikka jõudmisel viiakse töövõimetuspensioni saanud isik üle vanaduspensionile. Töövõimetuse alusel rahvapensioni saajad, viiakse vanaduspensioniiikka jõudmisel üle vanuse alusel rahvapensionile.

Pensioni peatamise aluste kohta vt. Artikli 30 all esitatud informatsiooni.

X OSA – TOITJAKAOTUSHÜVITIS

Artikkel 60

1. Riikliku pensionikindlustuse seaduse § 20 kohaselt on toitja surma puhul õigus toitjakaotuspensionile järgmistel isikutel:

- 1) toitja lastel, vendadel, õdedel või lastelastel, kes on alla 18-aastased (alla 24-aastased päevaõppes õppimise korral). Vennal, õel või lapselapsel on õigus pensionile juhul, kui tal ei ole töövõimelisi vanemaid;
- 2) toitja vanem, kes on vanaduspensionieas või püsivalt töövõimetu;
- 3) toitja lesk, kes on rase (alates 12. rasedusnädalast);
- 4) toitja lesk, kes on vanaduspensionieas või püsivalt töövõimetu, kui abielu toitjaga oli kestnud vähemalt ühe aasta;

- 5) toitja lahutatud abikaasa, kes jõudis vanaduspensioniiikka või tunnistati püsivalt töövõimetuks enne abielu lahutamist või enne kolme aasta möödumist abielu lahutamisest ja kelle abielu toitjaga oli kestnud vähemalt 25 aastat;
- 6) mittetöötav toitja lapse vanem või eestkostja, kes kasvatab toitja kuni kolmeaastast last oma perekonnas.

Lese õigus toitjakaotuspensionile vastab Perekonnaseaduses sätestatud abikaasa ülalpidamiskohustusele. Perekonnaseaduse §22 ja §23 kohaselt on abikaasa (või lahutatud abikaasa) kohustatud ülal pidama teist abikaasat (või lahutatud abikaasat) järgmistel juhtudel:

- abikaasa on töövõimetu ja vajab abi;
- raseduse ja lapsehoolduse kestel kuni lapse 3-aastaseks saamiseni;
- lahutatud abikaasa on töövõimetu ja vajab abi, kui lahutatud abikaasa invaliidistus või jõudis pensioniiikka abielu jooksul;
- lahutatud abikaasa raseduse ja lapsehoolduse kestel kuni lapse 3-aastaseks saamiseni, kui laps oli eostatud abielu jooksu;

Kui abielu on kestnud vähemalt 25 aastat, on lahutatud abikaasal õigus saada lahutatud abikaasalt ülalpidamist ka siis, kui abivajav abikaasa muutus töövõimetuks kolme aasta jooksul pärast abielu lahutamist ja kui kohustatud lahutatud abikaasa varaline seisund ülalpidamist võimaldab;

2. Viidatakse koodeksi Artikli 60 lõikele 2.

Riikliku pensionikindlustuse seaduse § 43 lg 1 kohaselt ei maksta toitjakaotuspensionit töötamise korral, välja arvatud alla 18-aastastele lastele või alla 24-aastastele päevases vormis õppivatele üliõpilastele.

Artikkel 61

A. Viidatakse koodeksi Artikli 61 lõikele (b).

B. Vt. Artikli 27 all esitatud informatsiooni.

Artikkel 62

A. Toitjakaotuspensionit arvutamise aluseks võetakse suurem järgmistest vanaduspensionidest:

- 1) vanaduspension, mis on arvatud toitja surmapäevaks omandatud pensioniõigusliku staaži ja aastakoeffitsientide alusel;
- 2) vanaduspension 30-aastase pensioniõigusliku staaži korral.

Toitjakaotuspensionit suurust sõltub sellele pensionile õigust omavate pereliikmete arvust:

- 1 perekonnaliige: 50 % arvutamise alusest;
- 2 perekonnaliiget: 80 % arvutamise alusest;
- 3 või enam perekonnaliiget: 100 % arvutamise alusest.

Sellisest arvutusmeetodist tulenevalt on toitjakaotuspension perekonna korral, kus on abikaasa 2 lapsega, võrdne või suurem (aga ei saa olla väiksem) kui sellise isiku vanaduspension, kelle

pensionioõiguslik staaž on 30 aastat. 2005. a. alguses oli 30-aastase pensionioõigusliku staažiga isiku vanaduspension 1783 krooni ja vastavalt siis oli 2 lapsega abikaasa toitjakaotuspension vähemalt 1783 krooni.

Kõikide riiklike pensionide maksustamise kohta (sh. toitjakaotuspensionid) vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni.

Jaod I ja IV Artikkel 66

a. Tavalise meeslihttöölise valiku kohta vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni.

b. 2004. a. lõpus oli tavalise meeslihttöölise brutopalk 5365 krooni ja netopalk 4293,65 krooni (vt. ka Artikli 28 all esitatud informatsiooni).

c. 2005. a. algul oli standardse hüvitisesaaja (2 lapsega abikaasa) toitjakaotuspension vähemalt 1783 krooni.

d, e. Standardsele hüvitisesaajale makstava peretoetuse summa 2005. aastal oli 600 (300+300) krooni kuus.

f. 2005. a. moodustas standardse hüvitisesaaja toitjakaotuspension:
 $(1783 + 600)/(4293,65 + 600) = 48,7\%$ tavalise meeslihttöölise netopalgast.

C. Makstava pensioni regulaarse ümberarvutamise kohta vt. Artikli 28 all esitatud informatsiooni.

Artikkel 63

1. Viidatakse koodeksi Artikli 63 lõigetele 1 ja 2.

Riikliku pensionikindlustuse seaduse §20 lg 4 kohaselt on õigus toitjakaotuspensionile toitja surma korral tema ülalpidamisel olnud perekonnaliikmetel, kui toitjal oli surma päevaks omandatud töövõimetuspension või vanaduspension määramiseks nõutav pensionistaaž.

Sellest tulenevalt sõltub 16 kuni 63-aastase toitja pensionistaaži nõue isiku vanusest samamoodi nagu töövõimetuspension korral:

Vanus	Pensionistaaž
16 - 20 aastat	staaži nõuet ei ole
21 - 23 aastat	1 aasta
24 - 26 aastat	2 aastat
27 - 29 aastat	3 aastat
30 - 32 aastat	4 aastat
33 - 35 aastat	5 aastat
36 - 38 aastat	6 aastat

39 – 41 aastat	7 aastat
42 – 44 aastat	8 aastat
45 – 47 aastat	9 aastat
48 – 50 aastat	10 aastat
51 – 53 aastat	11 aastat
54 – 56 aastat	12 aastat
57 – 59 aastat	13 aastat
60 – 62 aastat	14 aastat

Kui toitja oli saanud 63-aastaseks, on pensionistaaži nõue 15 aastat.

Pensionistaaži arvestamise kohta vt. Artikli 29 all esitatud informatsiooni.

2. Kui toitjal puudus nõutav pensionistaaž, siis on perekonnaliikmetel õigus rahvapensionile toitja kaotuse alusel.

Rahvapension toitja kaotuse alusel arvutatakse vastavalt ülalpeetavatele perekonnaliikmete arvule:

- 1 perekonnaliige: 50 % rahvapensioni määrast;
- 2 perekonnaliiget: 80 % rahvapensioni määrast;
- 3 või enam perekonnaliiget: 100 % rahvapensioni määrast.

2005. aasta alguses oli rahvapensioni määr 990,05 krooni. 2006. aastal on rahvapension 1269 krooni kuus.

5. Seaduse §20 lg 2 p 4 kohaselt on toitjakaotuspensionile õigus toitja lesel, kes on vanaduspensionieas või püsivalt töövõimetu ja kelle abielu toitjaga oli kestnud vähemalt ühe aasta. Abielu minimaalse kestvuse aega ei rakendata sellise lese suhtes, kes on rase või kasvatab toitja kuni 3-aastast last (seaduse §20 lg 2 p 3 ja 6).

Artikkel 64

Toitjakaotuspension määratakse selleks ajavahemikuks, mille jooksul pensionisaaja (vt. Artikli 60 all esitatud loetelu) vastab kehtestatud nõuetele (näit. vanus, püsiva töövõimetus staatus vm.).

Riikliku pensionikindlustuse seaduse §41 lg 3 kohaselt säilitatakse lese või lahutatud isiku uuesti abiellumisel temale abikaasa surma või teadmata kadunuks tunnistamise puhul määratud toitjakaotuspension või rahvapension 12 kuuks.

Riikliku pensioni maksmise peatamise muude aluste kohta vt. Artikli 30 all esitatud informatsiooni.

XII OSA – ÜHISSÄTTED

Artikkel 69

1. V, VI osa (pika-ajalised rahalised hüvitised), IX ja X

Vanadus-, töövõimetus- ja toitjakaotushüvitisi puudutavate otsuste vaidlustamise õigus on tagatud Riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 33 ja §-s 40. Riikliku pensioni määramise otsuse teeb kohaliku pensioniameti direktor, direktori asetäitja või struktuuriüksuse juht. Pensioni taotlemise, määramise, ühelt pensioniliigilt teisele üleviimise, pensioni ümberarvutamise ja pensioni maksmise küsimustes tekkinud vaidlusi lahendavad pensionikomisjonid, mis moodustatakse sotsiaalministri poolt igas pensioniametis (§33 lg 2). Pensioniameti direktori, tema asetäitja või struktuuriüksuse juhi või pensionikomisjoni otsusega mittenõustumise korral võib pensioni taotleja (pensionär) pöörduda halduskohtusse kolme kuu jooksul (seaduse §40 lg 1). Kui isik ei nõustu arstliku töövõimetus ekspertiisi otsusega, võib ta pöörduda Sotsiaalkindlustusameti juures asuvasse vaidluskomisjoni, kes korraldab täiendava ekspertiisi. Kui isik ei nõustu täiendava ekspertiisi otsusega, võib ta pöörduda halduskohtusse kolme kuu jooksul (§40 lg 1 ja lg 2).

Osad II, III, VI (raviteenused ja lühiajalised rahalised hüvitised) ja osa VIII

Nii rahalisi kui mitterahalisi hüvitisi (sh. raviteenuseid) puudutavate otsuste vaidlustamise õigus ravikindlustuse raames on tagatud Haldusmenetluse seadusega ja Võlaõigusseadusega. Raviteenuse kvaliteedist tulenevad vaidlused lahendatakse Tervishoiuameti juures tegutsevas Arstiabi kvaliteedi ekspertkomisjonis, mis on loodud Sotsiaalministri määrusega Tervishoiuteenuse osutamise kvaliteedile eksperthinnangu andmise kord.

IV osa

Töötuskindlustusseaduse §45 kohaselt saab isik, kes leiab, et hüvitiste määramise ja maksmise käigus on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, esitada töötukassale vaide.

VII osa

Peretoetusi puudutavate otsuste vaidlustamise õigus on sätestatud Riiklike peretoetuste seaduse §-s 32 ja Vanemahüvitise seaduse §-s 9. Nende seaduste alusel määratavate toetuste ja hüvitise määramise otsusega mittenõustumise korral on toetuse taotlejal õigus pöörduda pensionikomisjoni poole. Pensionikomisjoni otsusega mittenõustumise korral on toetuse taotlejal õigus pöörduda halduskohtusse 30 päeva jooksul, arvates vaideotsuse isikule teatavaks tegemise päevast.

Artikkel 70

1. Pensionikindlustus ja ravikindlustus (puudutades koodeksi osasid II, III, V, VI, VIII, IX, X) on Eestis rahastatud sihtotstarbelise sotsiaalmaksu kaudu, mida maksavad tööandjad, füüsilisest isikust ettevõtjad ja riik. Sotsiaalmaksuseaduse § 7 lg 1 kohaselt on sotsiaalmaksu määr 33 protsenti maksustatavalt summalt (tööandjate puhul sisaldab maksubaas peamiselt töötajate makstavaid palku).

Töötuskindlustus (puudutab koodeksi osa IV) on rahastatud tööandja ja töötaja maksetest (vastavalt 0,5% ja 1% palgalt).

2. Töövigastushüvitiste suhtes ei ole eraldi sotsiaalkindlustusskeemi.

5. Seadusega sätestatud hüvitiste õigeaegse väljamaksmise eest lasub lõplik vastutus Vabariigi Valitsusel. Sotsiaalkindlustuse rahaliste hüvitiste kulud on riigieelarves näidatud arvestuslike kuludena, mis tähendab, et seadusega ette nähtud hüvitiste kulud võivad ületada riigieelarves näidatud summasid. Kui kulud on näidatust suuremad, siis kaetakse need reserveide või lisatulude arvelt.

6. Viimasel aastal tehtud muudatused on toodud käesoleva aruande vastavates osades.

7. Riigieelarve seaduse § 10 kohaselt peab iga ministeerium järgmise kalendriaasta eelarve eelnõud ette valmistades võtma aluseks arengukava ja prognoosid, mis puudutavad vähemalt kolme järgmist aastat. Eelarve aluseks olevate makromajanduslike näitajate prognoosi koostab Rahandusministeerium. Riigieelarve eelnõu seletuskiri peab sisaldama andmeid riikliku pensionikindlustuse ja ravikindlustuse kavandatavate tulude ja kulude kohta, sealhulgas meetmeid, mis tagaksid eelarve tasakaalu (Riigieelarve seaduse §16 lg 3). Aktuaarseid arvestusi pensionikindlustuse ja ravikindlustuse kohta valmistavad ette vastavalt Sotsiaalkindlustusamet ja Haigekassa.

Artikkel 71

Sotsiaalkindlustusamet haldab pensionikindlustuse ja peretoetuste skeeme. Kindlustatud isikute ja pensionisaajatega tegelevad vahetult neli piirkondlikku pensioniametit, mis alluvad Sotsiaalkindlustusametile. Neljal piirkondlikul pensioniametil on osakonnad või filiaalid kõigis viieteistkümnes maakonnas ja lisaks mõnedes suuremates linnades. Pensioniametid vaatavad läbi hüvitise taotlusi, otsustavad hüvitise määramise ning korraldavad hüvitiste väljamaksmist pankade või postkontorite kaudu.

Töötü riikliku abiraha skeemi haldab Tööturuamet. Töötute arvelevõtmine, abiraha taotluste läbivaatamine, töötü määramine ja maksmine toimub kuueteistkümne piirkondliku tööhõivetalituse kaudu, mis alluvad Tööturuametile.

Töötuskindlustuse skeemi haldab Eesti Töötukassa. Töötukassa on avalik-õiguslik asutus, mida juhib kolmepoolne kuuest liikmest koosnev nõukogu (2 Valitsuse nimetatud esindajat, 2 ametiühingute nimetatud esindajat ja 2 tööandjate nimetatud esindajat). Käesoleval hetkel on nõukogu esimeheks ametiühingute esindaja. Töötukassa tegutseb Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas, kuid ei allu otseselt ministeeriumile. Töötukassa vastutab töötuskindlustushüvitiste määramise ja maksmise eest.

Ravikindlustussüsteemi haldab Eesti Haigekassa, mis on samuti avalik-õiguslik asutus Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas. Haigekassal on neli piirkondlikku osakonda kogu Eestis. Haigekassa peamised ülesanded on järgmised:

- iga-aastaste lepingute sõlmimine raviteenuste osutajatega ja kindlustatute arstiabi kulutuste hüvitamine raviteenuste osutajatele nimetatud lepingute raames;
- haigus-, sünnitus- ja hooldushüvitiste maksmine kindlustatutele;
- ravimite soodushindade hüvitamine (hinnavahe kinnimaksmine) apteekidele, vastavalt kindlustatutele väljastatud retseptide alusel.

Haigekassat juhatab 15-st liikmest koosnev nõukogu, sealhulgas:

- 5 riigi esindajat
 - Sotsiaalminister, kes on nõukogu esimees
 - Rahandusminister
 - Riigikogu sotsiaalkomisjoni esimees
 - Riigikogu liige
 - Sotsiaalministeeriumi esindaja
- 5 kindlustatute organisatsioonide esindajat;
- 5 tööandjate organisatsioonide esindajat.

Ravikindlustuse kogukulud igaks eelarveaastaks määrab kindlaks Riigikogu riigieelarve vastuvõtmisel. Detailsema ravikindlustuse eelarve võtab vastu Haigekassa nõukogu.

Tööandja süül tekkinud tööõnnetusest või kutsehaigusest tuleneva tervisekahjustuse korral on tööandja kohustatud maksma kahju hüvitist oma vahenditest.

Õigusakte rakendavate asutuste igapäevase töö järelevalve on Sotsiaalministeeriumi vastava ala asekancleri vastutusallas. Sotsiaalala asekancler kontrollib Sotsiaalkindlustusameti tööülesannete täitmist ja tööala asekancler kontrollib Tööturuameti ülesannete täitmist.

Finantskontroll ja järelevalve toimuvad kaheastmeliselt – sisekontroll ja väliskontroll. Esiteks kontrollib Sotsiaalministeeriumi sisekontrolliosakond ministeeriumi ja allasutuste tehingute õigsust. Teiseks teostab Riigikontroll kõikide avalike asutuste, sealhulgas avalik-õiguslike asutuste (näit. Haigekassa ja Töötukassa) majanduslikku ja finantskontrolli. Riigikontroll hindab samuti avalike asutuste üldist efektiivsust ning seda, kas asutused on eraldatud raha kasutanud kehtestatud eesmärkide saavutamiseks. Riigikontrolli aruanded avaldatakse. Iga-aastased aruannete kokkuvõtted esitatakse Riigikogule ja Valitsusele.